

KLASA: 032-01/24-01/7

URBROJ: 340-1-24-1

U Zagrebu, 16. veljače 2024.

PUČKA PRAVOBRANITELJICA

Tena Šimonović Einwalter

SAVSKA CESTA 41/3

10 000 ZAGREB

E-mail: info@ombudsman.hr

PREDMET: Stanje primaljstva i primaljske skrbi u Republici Hrvatskoj

- Dopis, *dostavlja se*

Poštovana,

sukladno čl. 12. Zakona o suzbijanju diskriminacije („Narodne novine“ broj 85/08, 112/12) obraćamo Vam se kako bismo Vas obavijestili o diskriminatornom položaju primalja (primalja srednje stručne spreme, primalja-asistentica/primaljskih asistenata, prvostupnika/ca primaljstva te magistra/i primaljstva) u zdravstvenom sustavu, a posebice po pitanju radnih mjesta i koeficijenata.

Primalje se, kao zdravstveni djelatnici, nalaze na margini zdravstvenog sustava po mnogočemu, pa tako iznimku ne čini niti Uredba o nazivima radnih mjesta i koeficijentima složenosti poslova u javnim službama koja ne propisuje ni radna mjesta ni koeficijente primalja. Trenutno je u izradi prijedlog nove Uredbe, no on ne čini ponovno nikakvu promjenu, unatoč našim naporima da se primalje unesu u Uredbu. Novi prijedlog Uredbe ponovno izostavlja primalje, kao da one u zdravstvenom sustavu ne postoje, te ponovno ne propisuje „Glavne primalje“ (iako propisuje „Glavne sestre“); magistre primaljstva na određenim poslovima (iako propisuje „magistre sestinstva“); prvostupnice primaljstva u rađaonici iako njene kompetencije, između ostalog, sukladno Zakonu o primaljstvu, čini i nadzor poroda na svim razinama zdravstvene zaštite, utvrđivanje eventualnih patoloških promjena u trudnoći i porodu. Primalja se navodi samo pod „socijalnom skrbi“ i to sa nižim koeficijentom u odnosu na srodne zdravstvene djelatnike (medicinska sestra, fizioterapeutski tehničar), čime je stavljena u nepovoljniji položaj.

Željeli bismo navesti da je primaljstvo jedna od reguliranih profesija u Hrvatskoj te je Zakon o primaljstvu donesen 2008. godine, a njegove izmjene i dopune 2010. godine te su istima propisane djelatnosti primalje-asistentice i prvostupnice primaljstva (čl. 15. a i 15. b), a i navedene magistre primaljstva i to u čl. 1. st. 2., čl. 14. st. 2. te čl. 15. st. 2. Također, Plan i program mjera zdravstvene zaštite 2023. – 2026. („Narodne novine“ broj 127/2023) koji je donesen nedavno, navodi primalje-asistentice, prvostupnice primaljstva i magistre primaljstva kao „suradnike“ u pojedinim postupcima, prema tome su svakako predviđene kao djelatnici u zdravstvenom sustavu, stoga bi im sukladno tome trebao biti propisan i koeficijent i radno mjesto Uredbom o nazivima radnih mjesta i koeficijentima složenosti poslova u javnim službama.

Osvrnuli bismo se na izjave državnog tajnika Ministarstva zdravstva Tomislava Dulibića koji je prilikom gostovanja u HRT-ovoj emisiji „Otvoreno“ spomenuo izraz „edukacijski biznis“ koji je prema njegovim navodima „procvao“ od 2012.-2016. te je tadašnji ministar nadležan za obrazovanje Željko Jovanović davao dopusnice za izvođenje studija ne pitajući ministarstvo nadležno za zdravstvo jesu li ta zanimanja u zdravstvu potrebna, zapravo aludirajući na nepotrebnost prijediplomskih i diplomskih studija pojedinih zdravstvenih struka. Sama činjenica postojanja prednje navedenih propisa, pobija takvu izjavu, te

postojanje visokoobrazovanih zdravstvenih djelatnika čini neophodnim.

Neobjašnjiva je činjenica da Ministarstvo zdravstva u prijedlog nove Uredbe nije unijelo primalje (sukladno našim prijedlozima) dok medicinske sestre stoje u Uredbi te to smatramo diskriminacijom po osnovi obrazovanja. Ista razina obrazovanja bi trebala biti jednako vrednovana, no u našoj struci se javlja problem da magistrama primaljstva na položajima I. vrste nije dodijeljen pripadajući koeficijent obzirom da su iste magistre primaljstva, a ne sestristva ili ih se na radna mjesta I. vrste niti ne raspoređuje iz razloga što predmetnom Uredbom nisu predviđena radna mjesta i koeficijenti magistra primaljstva.

Primalje su po pitanju školovanja u nezavidnoj poziciji obzirom da u Hrvatskoj postoje samo dva prijediplomska studija primaljstva i to u Rijeci (otvoren 2007. na Medicinskom fakultetu Rijeka, a 10/2014 na FZSRi) i Splitu (otvoren 10/2011) te jedan diplomski studij primaljstva u Rijeci (otvoren 2019.). Primalje godinama nisu imale diplomski studij, iako su ulaskom u EU smjernice bile da struka mora educirati struku. Člankom 8. Zakona o primaljstvu je propisano da visoku razinu obrazovanja primalje stječu uspješnim završavanjem odgovarajućega preddiplomskog i diplomskoga sveučilišnog studija ili integriranoga preddiplomskog i diplomskoga sveučilišnog studija, sukladno propisima iz područja visokog obrazovanja, a mogućnost za stjecanje visokog obrazovanja primaljama je itekako ograničena.

Ministarstvu zdravstva smo u više navrata postavili upit o donošenju Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o primaljstvu kako bi se istim, između ostaloga, posebno propisala i djelatnost/kompetencije magistri primaljstva, no odgovor Ministarstva zdravstva je bio da će to pitanje razmotriti, no da prvo trebaju donijeti novi Zakon o plaćama u javnim i državnim službama i Uredbu o nazivima radnih mjesta i koeficijentima složenosti poslova u javnim službama. U navedenom Zakonu su magistre primaljstva spomenute u tri članka, kao i u Planu i programu mjera zdravstvene zaštite 2023. – 2026. Ministarstva zdravstva. Međutim sada kada je došlo vrijeme za mijenjane Uredbe, na sastanku u Ministarstvu zdravstva nam je rečeno da se magistre primaljstva ne mogu unijeti u Uredbu jer njihove kompetencije nisu jasno propisane Zakonom o primaljstvu. Što nas dovodi do začaranog kruga, u kojem tražimo izmjene Zakona o primaljstvu na što dobivamo odgovor da se prvo mora mijenjati Uredba, a kada se radi na prijedlogu nove Uredbe u istu se ne može unijeti magistre primaljstva jer nisu detaljno definirane Zakonom (koji smo već htjeli mijenjati u nekoliko navrata).

U medijima se navodi hiperprodukcija diplomiranih primalja (trenutno u RH postoji 388 prvostupnika/ica primaljstva i 30 magistra/i primaljstva), pa se ne možemo složiti s tim navodom, međutim Komora primalja ne traži da se svim magistrama primaljstva prizna koeficijent magistre primaljstva, već samo onima koje se nalaze na radnim mjestima gdje je navedena kvalifikacija potrebna (mjesta glavnih primalja, predavača na fakultetima i sl.). U praksi nailazimo na situacije gdje se glavne primalje pojedinih rodilišta ne mogu kandidirati na natječaje za poziciju na kojoj su do sada godinama radile, jer se traži da na tom mjestu osoba ima magisterij, a magisterij za primalje nije definiran Uredbom.

Prema analizama Komore, 870 članica upisanih u Registar Hrvatske komore primalja (što čini više od trećine našeg članstva) je starosne dobi između 54 i 64 godina života što znači da kroz 10 godina ostvaruju uvjete za mirovinu. To je veoma zabrinjavajući podatak obzirom da u Hrvatskoj postoje samo dva studija primaljstva koji godišnje završava ukupno cca 30 prvostupnica primaljstva, a što konkretno znači da će „ovim tempom“ za deset godina zvanje prvostupnice primaljstva steći sveukupno cca 300 primalja. Nameće se pitanje tko će pružati primaljsku skrb za 10 godina. Žene u RH žude za adekvatnom primaljskom skrbi u trudnoći i porođaju, za trudničkim tečajevima te educiranom podrškom prilikom dojenja, a primaljstvo je struka na rubu izumiranja. Usporedbe radi, u razvijenim europskim zemljama primaljskog kadra ima toliko da je odnos primalja i žena organiziran na način da je jedna primalja na jednu ženu te primalje tako imaju vremena razgovarati sa ženama i ostvariti međusobno povjerenje, a u Hrvatskoj se broj primalja smanjuje te je profesija „na rubu izumiranja“.

Slijedom svega prednje navedenog molimo Vas za pomoć kako bi nadležni prepoznali važnost primaljske

struke, te počeli ulagati u primaljsku struku, odnosno tretirati ju na jednak način kao i ostale zdravstvene djelatnosti, kako se ne bi dogodilo da za desetak godina cijela jedna profesija nestane, te se samim time zakinu žene i njihove obitelji za adekvatnu primaljsku skrb koju trebaju dobiti u Hrvatskoj jednako kao i u svim drugim državama članicama EU.

Za sva dodatna pitanja stojimo na raspolaganju.

S poštovanjem,

PREDSJEDNICA HRVATSKE KOMORE PRIMALJA
Barbara Finderle, mag. obs.

Barbara Finderle